

Sygn. akt III AUa 434/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Marcin Graczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2021 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy D. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

o świadczenie postojowe

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XXI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 grudnia 2020 r. sygn. akt XXI U 1451/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala;

II. nie obciąża D. B. kosztami zastępstwa prawnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. w postępowaniu apelacyjnym.

Sędzia Marcin Graczyk

Sygn. akt III AUa 434/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 czerwca 2020 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił D. B. prawa do świadczenia postojowego. W uzasadnieniu organ rentowy podał, że na podstawie art. 15zq ust. 1 pkt 1 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjami kryzysowymi Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.), osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych – przysługuje świadczenie postojowe. Organ wskazał, że ubezpieczony od 1 stycznia 2018 r. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu bycia współnikiem w spółce.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył D. B., wnosząc o jej uchylenie lub zmianę.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując przy tym argumentację przedstawioną w uzasadnieniu decyzji.

Wyrokiem z 8 grudnia 2020 r., sygn. akt XXI U 1451/20, Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się D. B. prawo do świadczenia postojowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że D. B. 22 maja 2020 r. złożył wniosek o wypłatę świadczenia postojowego w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym COVID-19 dla osób prowadzących działalność gospodarczą. We wniosku

wskazał, że przychód w dwóch miesiącach poprzedzających miesiąc złożenia wniosku wyniósł: za luty 2020 r. – 33.029,75 zł, za marzec 2020 r. – 2.869,20 zł.

D. B. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych od 1 czerwca 2018 r. z kodem (...), tj. jako wspólnik spółki partnerskiej i w dacie złożenia wniosku tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym nie uległ zmianie.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 1 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, zwanej dalej „osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą” – przysługuje świadczenie postojowe.

Kwestią sporną w sprawie było to, czy na gruncie powyższego przepisu za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą może być uznany także wspólnik spółki osobowej – spółki partnerskiej. Zdaniem Sądu Okręgowego, rację należało przyznać odwołującemu się. O ile rzeczywiście wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1292), gdyż za takiego ustawa ta uznaje jedynie osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą oraz wspólników spółki cywilnej w zakresie prowadzonej przez nich działalności, tak, zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 1 ustawy z 2 marca 2020 r., świadczenie przysługuje również osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie innych przepisów szczególnych. Uprawnione do świadczenia postojowego nie są więc wyłącznie osoby uznawane za przedsiębiorców na gruncie wspomnianej ustawy z 6 marca 2018 r. Jednocześnie należy zauważyć, że definicję osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą możemy znaleźć choćby w ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 266). Mianowicie z art. 8 ust. 6 pkt 4 tej ustawy wynika, że za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Tym samym nie można zgodzić się z organem rentowym, jakoby decydujący był kod, z jakim osoba została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych, skoro już sama ustawa systemowa nakazuje uznawać za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą także wspólnika spółki partnerskiej. Jednocześnie niesporne pozostawało to, że odwołujący się spełnił pozostałe przesłanki uprawniające do nabycia świadczenia postojowego, a mianowicie rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej przed 1 kwietnia 2020 r. i nie zawiesił jej, nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, a jego przychód z prowadzenia działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku był o co najmniej 15 % niższy od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc (33.029,75 zł w lutym 2020 r. i 2.869,20 zł w marcu 2020 r.).

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony przez organ rentowy, który zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 15zq ust. 1 pkt 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjami kryzysowymi (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.) poprzez przyznanie prawa do świadczenia postojowego w oparciu o regulację art. 15zq ust. 3 ww. ustawy pomimo negatywnej przesłanki do jego przyznania, tj. faktu, że odwołujący się nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, lecz jako wspólnik spółki prawa handlowego (spółki partnerskiej). Wskazując na powyższy zarzut organ wniósł o zmianę wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania, a także o zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Apelacja organu była zasadna i jako taka skutkowałą wydaniem orzeczenia reformatorijnego.

Podkreślić trzeba, że apelujący nie zgłaszał zarzutów co do prawidłowości postępowania dowodowego. Uznając, że stan faktyczny jest w niniejszej sprawie bezsporny, Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy za

własne. W tej sytuacji, stosownie do treści art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., nie zachodziła potrzeba ich ponownego przytaczania w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy we wniesionej apelacji słusznie twierdził, że odwołujący się, będący współnikiem spółki partnerskiej, nie jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, a co za tym idzie nie spełnia kryteriów pozwalających na przyznanie mu świadczenia postojowego.

Krąg podmiotów uprawnionych do świadczenia postojowego wyznacza treść art. 15zq ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 374; dalej jako: „ustawa covidowa”). Zgodnie z treścią tego przepisu, świadczenie postojowe przysługuje osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292) – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, zwanej dalej „osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą”.

Definicja przedsiębiorcy, zawarta w art. 4 Prawa przedsiębiorców stanowi, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Patrząc od strony funkcjonowania spółek, jedynie wspólnicy spółki cywilnej są przedsiębiorcami. Patrząc przez pryzmat art. 15zq ust. 2 ustawy covidowej, nie budzi wątpliwości fakt, że osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą – w rozumieniu tej ustawy – może być wyłącznie osoba fizyczna.

Bez wątpienia zatem świadczenie postojowe przysługuje osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Powstaje pytanie, co miał na myśli ustawodawca, używając – w dalszej części przepisu – zwrotu: „lub innych przepisów szczególnych”, zwłaszcza, że następnie sumarycznie określa te osoby jako „prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą”.

Sąd pierwszej instancji przyjął, że te „przepisy szczególne” to m.in. art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stanowi on, że za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się także współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Sąd Apelacyjny zwraca jednak uwagę na konstrukcję powyższego przepisu. W świetle jego literalnego brzmienia za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: 1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a; (...) 4) współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Można w nim dostrzec wyraźne odgraniczenie podmiotów, o których mowa w pkt 1, gdzie jest odesłanie do Prawa przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych od podmiotów wskazanych w pkt 4. Ujęcie pkt 1, wskazujące na osobę prowadzącą działalność gospodarczą jest kompatybilne z art. 15zq ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy covidowej, co pozwala przyjąć spójność tych regulacji.

Bez wątpienia wspólnicy spółek jawnych (jak i innych osobowych) nie są osobami prowadzącymi działalność gospodarczą na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców. Przedsiębiorcami są spółki, których są współnikami. Pytanie dalsze jest takie, czy można zaliczyć wspólników do osób prowadzących działalność gospodarczą „na podstawie innych przepisów szczególnych”. Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej nie jest „innym przepisem szczególnym” w rozumieniu art. 15 zq ustawy covidowej. Definiuje jedynie kogo, na potrzeby (tylko) tej ustawy, uznaje się za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Wskazane w nim osoby jedynie w zakresie ubezpieczenia społecznego należy traktować tak, jak osobę prowadzącą pozarolniczą działalność. Inaczej mówiąc, reguluje jedynie „rodzaje osób ubezpieczonych”, ograniczając swój zakres do kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wskazane osoby, w tym wymienione w pkt 4, dla celów ubezpieczeń społecznych traktowane są jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Przepis ten nie ustanawia natomiast, kto jest prowadzącym działalność gospodarczą, albowiem o tym przesądza Prawo przedsiębiorców lub inne przepisy

szczególne. Pojęcie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność jest pojęciem sformułowanym dla potrzeb ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i dotyczy osób, które wykonują różnego rodzaju działalność na własny rachunek (P. Kostrzewa, Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, LEX/el. 2014). Tej interpretacji nie można w sposób dowolny przekładać na regulacje ustawy covidowej. Skoro w art. 15zq ustawy covidowej mowa jest o odniesieniu do „innych przepisów szczególnych”, należy wskazać, o jakie przepisy może chodzić. Te inne przepisy szczególne to na przykład ustawa o rzemiośle bądź inne dające się zakwalifikować jako należące do przepisów prawa gospodarczego, regulujące status i zasady funkcjonowania przedsiębiorców. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że wspólnik spółki jawnej jest uznawany za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność na mocy art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jednak nie jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, gdyż taką osobą jest spółka jawna, a nie jej wspólnik (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 12 marca 2019 r., III AUa 2348/18). W przywołanym orzeczeniu wskazano, że konstrukcja prawna spółki jawnej wyklucza z kręgu osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej wspólnika spółki jawnej, ponieważ to nie on, lecz spółka jawna, której jest wspólnikiem, prowadzi zawodowo we własnym imieniu działalność gospodarczą. W konsekwencji, wspólnicy spółki jawnej, jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podobnie jak wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki komandytowej lub partnerskiej nie mogą być traktowani jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu pkt 1 cytowanego przepisu, ponieważ zostali wyłączeni z tego kręgu w wyniku wyraźnego uznania ich za osoby prowadzące pozarolniczą działalność – art. 8 ust. 6 pkt 4, niebędące osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą – art. 8 ust. 6 pkt 1 (ujęcie węższe), natomiast o podleganiu przez nich ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej decyduje samo posiadanie statusu wspólnika spółki jawnej. Ze statusem tym nie musi być powiązane faktyczne prowadzenie tej działalności. Jest to istotna różnica w zasadach podlegania ubezpieczeniom społecznym, z jednej strony, osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność, a z drugiej – wspólników spółek prawa handlowego.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie zwrócił natomiast uwagę na to, że podstawowe znaczenie dla objęcia ubezpieczeniem społecznym osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą ma fakt rzeczywistego wykonywania tej działalności, na dodatek w sposób ciągły i o charakterze zarobkowym. Działalność gospodarcza to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 23 stycznia 2020 r., III AUa 403/19). Takiego wymogu nie stawia się wspólnikom, w tym spółek osobowych. Zatem spojrzenie z tej perspektywy zdaje się negować tezę o tym, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych jest „innym przepisem szczególnym” w myśl art. 15zq ustawy covidowej. Pogląd ten doczekał się potwierdzenia w doktrynie (M. Barański (w): Komentarz do niektórych przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (red. K.W. Baran), LEX/el. 2020 i A. Bartosiewicz, Tarcza antykryzysowa. Szczególne rozwiązania w prawie podatkowym, rozliczeniach ZUS i wybranych aspektach prawa pracy związane z COVID-19, LEX/el.). Wskazano w niej, że wspólnicy spółki jawnej, jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność w rozumieniu ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podobnie jak wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki komandytowej lub partnerskiej, nie mogą być traktowani jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, ponieważ zostali wyłączeni z tego kręgu w wyniku wyraźnego uznania ich za osoby prowadzące pozarolniczą działalność (na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej) niebędące osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą, o których stanowi art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy. Kategorie osób wskazane m.in. w art. 8 ust. 6 pkt 1 i pkt 4 ustawy systemowej należą do osób prowadzących pozarolniczą działalność, ale są to kategorie odrębne i w odmienny sposób potraktowane w zakresie prawa do świadczenia postojowego.

Dodatkowo, analizując art. 8 ust. 6 ustawy systemowej, należy podkreślić, że stanowi on jak rozumieć osobę prowadzącą pozarolniczą działalność dla celów ubezpieczeniowych (w sferze ubezpieczeń społecznych), nacisk położony jest, jak już wskazano, na faktyczne prowadzenie działalności, co wynika także z uregulowania art. 13

pkt 4 ustawy systemowej, zgodnie z którym, wyłączeniu z ubezpieczenia podlegają okresy, na które wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców. W przypadku natomiast osób, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej (tj. wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wspólnik spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej), ww. ustawa nie uzależnia podlegania tych osób ubezpieczeniom społecznym od prowadzenia działalności przez wskazane spółki. Przepis ten wskazuje zatem, że tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym jest sam status osoby, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, innymi słowy „bycie wspólnikiem”. Jest to kolejny argument przemawiający za wyodrębnieniem i odmiennym potraktowaniem tych kategorii. Podmioty te, w sferze prawa ubezpieczeń społecznych, nie są zatem tożsame i nie może tego zmienić założenie o opłacaniu składek na zasadzie „sami za siebie”. Powołany przepis – dla potrzeb podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym – wyraźnie rozróżnia wspólników spółek osobowych jako kategorię odrębną od osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, co w konsekwencji oznacza, że wspólnicy nie mogą być traktowani jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 1 ww. ustawy. Pozostaje to w ścisłym związku z uregulowaniami ustawy z 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526), z przepisów którego wynika, że spółka jawna jest spółką osobową, która prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a nie jest inną spółką handlową i ma zdolność prawną. Zgodnie z art. 8 § 1 ww. Kodeksu spółka osobowa może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana. Spółka osobowa prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą i podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. Oznacza to przyznanie określonego statusu spółce, a nie wspólnikom.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że nawet przyjmowanie wykładni celowościowej ustawy covidowej nie prowadzi do akceptacji stanowiska odwołującego się. W uzasadnieniu do projektu tej ustawy faktycznie znajduje się wskazanie, że świadczenie postojowe jest przeznaczone dla najbardziej zagrożonych grup, do których należą „osoby prowadzące działalność gospodarczą, opłacające składki same za siebie”. Takimi osobami mogliby być wspólnicy spółek jawnych (i innych osobowych), również dotknięci skutkami pandemii tak samo jak osoby prowadzące działalność gospodarczą w oparciu o wpis do CEiDG. Należy jednak podkreślić, że tego typu argumentacja mogłaby znaleźć rację bytu dopiero w sytuacji braku jednoznacznych wyników wykładni językowej ww. przepisów. Poza tym, taki zwrot uzasadnienia nie przesądza o tym, że każdy, a limine, kto opłaca składki „sam za siebie” jest uprawniony do świadczenia postojowego. W żadnym wypadku takie sformułowanie nie stanowi podstawy do nieuzasadnionej wykładni rozszerzającej zakresu podmiotowego świadczenia postojowego. Ustawodawca w sposób wyraźny ograniczył krąg osób uprawnionych do powyższego świadczenia, jak również przesłanki nabycia do niego prawa. Tak uczynił zresztą również w przypadku innych instrumentów wspierających przedsiębiorców, formułując szereg przesłanek pozytywnych i negatywnych. W konstrukcji świadczenia postojowego dominuje funkcja alimentacyjna i dochodowa. Ze względu na pełnione przez to świadczenie funkcje, może być ono postrzegane jako świadczenie stanowiące substytut wynagrodzenia lub dochodu, które nie może być pobierane lub uzyskiwane z przyczyn niezależnych od osoby uprawnionej. Wskazać jednak należy, że przysługuje ono na podstawie specjalnej ustawy, której przepisy mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie dopuszczają nieuprawnionej wykładni per favorem. To, że wspólnicy spółek osobowych, zgłoszeni do ubezpieczeń, opłacający składki „sami za siebie” w tym obszarze są traktowani jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, nie kreuje prawa do innych uprawnień, w tym świadczenia postojowego, albowiem jego konstrukcja nie jest oparta na instrumentach ubezpieczeń społecznych, w tym na sposobie opłacania składek na to ubezpieczenie. Jest to świadczenie dedykowane osobom fizycznym, u których przestój działalności, jako przedsiębiorców, zrodził zagrożenie dla dalszego funkcjonowania, wręcz bytu i egzystencji. Trudno dopatrzeć się takiego założenia w odniesieniu do spółek prawa handlowego, choćby osobowych. Można tutaj wskazywać na pewną dychotomię, gdyż na gruncie prawa przedsiębiorców wspólnik spółki jawnej nie jest przedsiębiorcą, a z punktu widzenia ubezpieczeń społecznych – jest (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 września 2010 r., II UK 82/10, Legalis). W przypadku jednak prawa do świadczenia postojowego decyduje kwalifikacja z punktu widzenia regulacji dotyczących działalności gospodarczej, tj. jak daną osobę czy też podmiot postrzegają te właśnie przepisy. Świadczenie postojowe nie powinno być kwalifikowane jako świadczenie z ubezpieczenia społecznego, a szeroko pojmowane świadczenie

dla przedsiębiorców, dlatego przesądzający powinien być status uprawnionego w rozumieniu przepisów prawa handlowego i gospodarczego, a nie prawa ubezpieczeń społecznych.

Reasumując, ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie rozstrzyga kwestii statusu przedsiębiorcy ani podstawy prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, lecz wskazuje wyłącznie na zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym podmiotów w niej wskazanych. Z kolei, przepis art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie jest podstawą prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez wspólników spółki partnerskiej. Wspólnicy tych spółek podlegają ubezpieczeniom społecznym w okresie prowadzenia działalności przez spółkę, a nie posiadania statusu wspólnika, mimo niewykonywania przez spółkę działalności.

W świetle powołanych wyżej przepisów i argumentacji prawnej, Sąd Apelacyjny, działając z mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddalił.

O kosztach zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o treść art. 102 k.p.c. Przepis ten pozwala na odstąpienie (w całości lub w części) od zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór w danej instancji. W ocenie Sądu Apelacyjnego za odstąpieniem od obciążania odwołującego się kosztami procesu poniesionymi przez organ rentowy przemawiał przedmiot niniejszej sprawy. Odwołujący się, wnioskując o świadczenie postojowe, wykazał, że został dotknięty negatywnymi skutkami gospodarczymi pandemii COVID-19. Świadczył o tym przedstawiony przez niego spadek przychodów. Ponadto podkreślić trzeba, że ustawa covidowa, która prowadziła do uruchomienia nadzwyczajnych instrumentów wspierających przedsiębiorców w okresie pandemii COVID-19, zawierała wiele niejasności, o czym świadczą rozważania przedstawione w niniejszym uzasadnieniu. Odwołujący się mógł zatem pozostawać w uzasadnionym przekonaniu, że kwalifikuje się on do świadczenia postojowego.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji wyroku.

Marcin Graczyk